

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Candela Evangelica

Landsberg, Johannes Justus

[Köln], 1526

VD16 J 1187

Illustratum vii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34415

tionem vicissitudinis Jac. I. in q̄ est ingenitum gñans
intellectualē filiū. i. p̄ceptum mentis, v̄l v̄bum p̄sub-
stantiale. In q̄ vicz genito, est gñans totus, z genit⁹
in gñante totus, z vterq; in alter⁹ spirās, amore p̄sub-
stantiali ipsis p̄portionato .s. imenso, in intellectu
bono incōmutabiliter z naturaliter habito et possesso
suauiter q̄escit. Hi tres, vcz gñans z gñatus z spira-
tus seu amor, nō sunt accidentia in deo, sed subsistē-
tietres. Et hec beata incōmutabilis trinitas ē, vna
deitas z vnus deus. Illustratum .vij.

Ascendimus occasionaliter cū candela nra, sursum
aspiciēdo in sanctissimā trinitatis vnitatē p̄templā-
dam. Que p̄templatio est vtilissima, honestissima,
z iucundissima. Sed reuertimur ad ea, quia Lute-
rani arguūt sc̄ssimos p̄rēs q̄ talia docuerunt, dicētes
sufficere credere esse deū trinū, non autē oportere h̄
p̄scrutari. Qd̄ vtiq; vcz est, qz qui p̄scrutator ē ma-
iestatē, opprimet a gloria Pro. 25. tñ per speculū in
enigmate. I. Cor. 13. z in imagine in p̄nti vita deū
cum humilitate p̄templari, nō est incōueniens, cum
eius z p̄cepta z gustata p̄sentia (q̄ p̄ lucidiora ac no-
bilioza enigmata ac similitudines clarius innotescit) a
vitiis reuocat, ad v̄tutes acq̄rendas instigat, ad deū
amorem inflāmat. Huic munditia cordis plurimum
opitulat. An̄ Mat. 5. dicit dñs: Beati mundo cor-
de, qm̄ ipsi deum videbunt. Sed quid mirz si Lute-
rani hec recusant audire, cū doceāt hoīem etiam in
eterna b̄titudine deū nō clare visur⁹? Qd̄ tñ apte ē
p̄tra scripturā, q̄ ait. I. Joha. 3. Nondum apparuit
qd̄ erim⁹. scimus qm̄ cū apparuerit, siles ei erim⁹,
qm̄ videbimus eū sicuti est. Quid aptius dici pōt?
Apl⁹ Paulus idem aliis v̄bis exp̄mit. I. Co. 13. di-
cens: Videmus nūc p̄ speculū in enigmate, tunc au-
tem facie ad faciem. Hec autē visio est vcz ip̄a b̄titi-
do z eterna vita, dicente dño Joha. 17. Hec est autē
(inqt) vita eterna, vt cognoscāt te solū deum vcz, z
quem misisti Iesum Chr̄m. Cognoscendo autē deū
qui est summū amabile et delectabile, implet qd̄ d̄

*Interferam
videbim⁹*

In psal. 15. Adimplebis me letitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem. Et illud psal. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Satiabor dicit, quod nemo non esse beatus, quod diu restat sibi aliquid desiderandum et querendum. Intellectus homo non quietatur nisi in cognitione prime veritatis, et affectus et voluntas non saturatur nisi in fruitione diuinitatis. Idcirco beatitudo hominis consistit in visione diuine essentie, que est vltimum intelligibile et vltimum desiderabile et vltimum fruibile, in qua habent omnia, et ipsam in omnibus. Hec homo visio non est entymologica, sed facie ad faciem, id est clara et aperta, tamen secundum capacitatem hominis beatificati. Deus enim solus seipsum apprehendit. Ergo sicut diximus, reuertimur ab ista contemplatione, ne scilicet demus canibus, et porcis margaritas, et illi quersu dirupant nos. quod cauendum esse docet dominus Mat. 7. Quod autem heretici canes illi sunt de quibus loquit dominus, patet ex eorum inutilitate et turbatiue doctrine latratibus. Quod porci dirupere sunt, patet ex eorum illatis iniurijs atque peritijs, quibus nec vicario Christi pontifici summo, nec imperatori, nec regibus, nec principibus, necque religiosis peccerunt, patet etiam ex hoc quod docent, neminem aut pene neminem posse suare castitatem. Et ea propter voluntatem omnem statum ad coniugale debet migrare, etiam monasticum pro voto et promissa deo summo facta. Quod docendo vtiq; meretricium suadent, et incestum exercent. Error enim sacerdotum vel monachi, non est aliud quam scortum vel meretrix, ipse homo est verus indubitatus scortator. Carnalis homo concupiscentie sue turpitudine velare nituntur sub verbis Apoli. I. Cor. 7. dicentibus: melius est nubere quam viri. Cum enim Apolus hoc dicat de his qui continent vivere nolunt, ut lucide patet intuenti illud capitulum, immo viciniora verba que sunt: quod si se non continent, nubant: liberi sunt aut nubere aut continenter vivere. Impudici hanc sententiam et libertatem ad eos extendere conantur, qui liberi non sunt, et quibus nubere interdictum est. Quod ut confirmet, dicunt pene nullum a concubitu abstinere posse. Idcirco omnibus necessitas indicta est nubendi, et peccatum esse vouere continere.

Intellectus
voluntas

canes

porci

Castitas

nubere

mita

ffam. Qd dogma falsissimum est, etiā apd gentiles
z idololatrias, qui virgines pffessas habebant, z nō
seruantes pffessionem exurebant. Si (vt aiunt) picu
lo se exponit qui non nubit, q̄ oportet huic piculo a
pueritia occurrere qm̄ p̄mo incipit carnem titillantē
sentire, z m̄imoniu p̄trahere, z vno coniugum defun
cto, statim nouas nuptias celebrare, etiā senes et de
crepitos, qz vsqz ad mortē h̄ pestis petulantz carnis
grassat, maxime in corruptis: z interdū acius in an
nolis q̄ in iuuenibus. Un̄ quidam veteranus iā pes
ne in agone p̄stitutus, videns mulierē q̄ndam i pec
catz cognitā, nunc h̄o cōpassionis gr̄a p̄ntem, iussit
vt abscederet, dicens: Recede mulier, recede, quia
igniculus adhuc viuit. Fiant q̄ morientibus nuptie
ne peant. Qualia sunt h̄ inconuenientia, quisquis p̄
se facile dephendit. Docet insuper Luterus in li
bro pessimo de Captiuitate Babylonica circa finē,
q̄ vxor h̄ns maritū impotentē, de eius cōsensu p̄t
licite aliū vix in subsidiū recipere. Qd si maritus nos
luerit p̄sentire, potest vxor sine scitu eius aliū admitt
tere, z marit⁹ tenetur puc̄ ex tali admissione susci
tatū enutrire, eo q̄ decepit vxorem zc. Cum q̄ here
tici h̄ doceant z exerceant, porci sunt insipientē casti
tati detrahentes z discerpentes. Remediū tñ quod
ipsi ponunt, vcz desiderius carnis obedire nō mede
tur i firmitati, sed poti⁹ auget eā. Cōiugari q̄ppe tē
tant de adulterio (qd̄ tñ de oibz nō dicim⁹) sed pro
pterea ponimus h̄, vt sciat q̄ coniugium non tollat pi
culū aut carnis tentationē, sed in multz z q̄si vniuers
salit auget piculū z tentationē. Propt̄ amissam vir
ginitatē, cuius p̄seruatio maxie retrahit a luxuria ne
tanti p̄tū bonū amittat. Ipsa h̄o corruptio ad adul
teriū z pollutionem z apd coniugem dormiētē puos
cat. Sileamus de aliis luxuriis. Cōcupiscentia em̄
corrupto corpore z aīo oīa cupit expiri. Idcirco res
mediū optimū dat apls Petrus dicēs: Charissimi,
obsecro vos tanq̄z aduenas z peregrinos abstinere
vos a carnalibus desiderijs, q̄ militāt aduersus anī

nam. I. Pe. 2. Abstinerere dicit, nō obedire. Non
aduertunt miseri q̄ militia est vita hoīs sup̄ terram
Job. 7. Quapropt̄ oportet militare p̄ luxuriā sicut
p̄ oīa vitia. Et corona debet vincētibus, iuxta illū
Apli. 2. Ti. 4. Reposita ē em̄ mihi corona iustitie.
z ibid̄ caplo. 2. Nemo coronabit̄ nisi q̄ legitime cer
tauerit. Certamina nō p̄ castitatem fortissima sunt.
Idcirco isti molles ab incōtinētia victi, castitati de
trahunt quā p̄sequi nō potuerūt. Sed dicūt paucis
simos virtutē castitatis posse p̄sequi, allegantes illū
Mat. 19. vbi agit̄ de his qui se castrauerunt p̄ re
gnū celoz. vbi z subdit̄: Qui pōt cape, capiat. Itē
illud Apli. I. Corin. 7. allegant, vbi de castitate tra
ctans dicit: Golo aut̄ vos om̄es esse sicut me ipsum.
Sed em̄ vnusquisq̄ p̄p̄m donū h̄z a deo zc. Huic
p̄cordat illū Sap. 8. Sciui (inqt̄) qm̄ alit̄ nō possum
esse p̄tinens, nisi deus det: et h̄ ip̄m erat sapia, scire
cuius esset h̄ donū. Ad q̄ dicimus, q̄ castitas donū
dei est, quod donum milia miliū z decies milies cēs
tena milia hoīm a deo recepunt, z p̄tinent vixerūt
z viuunt. Sed sicut donū castitatis est a deo, ita etiā
donū p̄tinentie ab oībus pctis, a deo est. Agit̄ sicut
nemo pōt faciliē caste viuere, ita nemo pōt sobrie vi
uere vl̄ iuste vl̄ humiliē vl̄ obedientē, z sic dicendum
est de singulis virtutibus, sed cū diuina gratia sicut
certare necessariū est p̄ cetera vitia, ita etiā p̄liari
oportet p̄ luxuriā, q̄ a nōnullis facilius vincit̄ q̄ alia
pctā. Sicut quidā superant̄ a luxuria, ita quidā ma
nent casti, et vincuntur a superbia, vel a gula, vel ab
impatētia. Sicut p̄cepit deus dicendo: Nō fura
beris, nō falsum testimoniū dices, zc. ita p̄cepit casti
tatē dicendo: Nō p̄cupisces vxorē primum tui, nō me
chaberis, qd̄ tñ p̄ceptū sepe transgrediunt̄ nōnulli
iugati. Puto em̄ credibile fore, deū nō p̄cepisse im
possibilia. Sicut credendum est Ch̄m dñm non p̄su
luisse impossibilia, qui tñ p̄suluit castitatē. Mat. 19.
z Apl̄s idē fecit, vt patet. I. Cor. 7. Sed dicūt: Ho
mo seip̄m probare debet an habeat donū castitatis.

Respondeo: Sicut castitas donū dei est, ita patiētia do-
num dei est, humilitas donum dei ē. Sed q̄s nouit
an dona dei h̄ habeat, z q̄to tpe habebit? Exami-
net poti⁹ an voluntatē habeat caste viuēdi, z an ve-
lit aliena mala eq̄nimit̄ tolerare zc. Quare repta, in-
nitat sup̄ deum suum, qui nō derelinq̄t sp̄antes ī se,
z de se. s. deo p̄sumētes humiliter. Sed quid necesse
ē facere tantā difficultatē de custodienda castitate?
maior necessitas imminet sup̄ custodia ceteraz v̄tu-
tum. Luxuria rari⁹ p̄petrat q̄ cetera pctā respecti-
ue. Q̄ retrahit v̄l p̄seruatio v̄ginitat̄, v̄l pudor, vel
piculū, v̄l difficultas, v̄l impotentia z filia. Cetera
pctā fiunt freq̄nter, centies in die, vel millies, vt pa-
tet in mendacijs, p̄iurijs, p̄iurijs, maledictionibus,
z sine pudore, immo cū laude, iuxta illō psal. 9. Q̄m
laudat̄ pctōr̄ ī desiderijs aīe sue, z iniquus b̄ndicif.
Si igit̄ p̄pt̄ tētatiōem carnis nemo se dare debz ad
statū in q̄ requirit̄ castitas, vt est votū castitat̄, votū
virginitat̄, votū religiōis, z ip̄m sacerdotiū sc̄dm̄ ri-
tum ecclie Latinor̄, ne labat̄ in pctm̄ luxurie. Pari-
formit̄ nemo se dare debz ad statū coniugalem, ne la-
bat̄ in adulteriū, ne labat̄ in vxoricidiū, z in alia in-
numera q̄ accidere p̄nt in statu coniugii. nemo se dare
debz ad statū mercator̄, vt euitare possit pctā q̄ in
illo statu familiarit̄ fiunt. Et sic dicendum est de oī-
bus statib⁹ hoīm. Si nō incōueniens est oēm statū
abūcere p̄pt̄ deuitanda pctā, q̄n poti⁹ decertandū
est ne pctā fiant, sic etiā in statu castitat̄ p̄liandū est
q̄ cūq̄ luxuriā ne fiat. Cōsulte igit̄ agūt q̄ appro-
batā religionē petūt, vbi regula viuēdi religiose cus-
todif, vt cū tēntationib⁹ pulsati, in pctā posse ruere
notant̄, coerceanf̄ ne cadant, sed paulatī discāt vitis-
is mori, v̄tutes acq̄rere, oīa in charitate agere, qz p̄-
pter charitatē oīa ī religiōe instituta sunt. Huic cha-
ritati studēt oēs veri religiosi. Idcirco sc̄dm̄ doctri-
nam Apli. I. Cor. 13. tales eq̄nimit̄ alior̄ illata ma-
la tolerant, qz charitas patiens est. Alijs b̄nfaciūt,
qz charitas benigna est. Alijs nō inuident, qz charitas

tas nō emulat. Aliis nō malefaciunt, qz charitas nō
agit pperā. In seipsis nō intumescūt p supbiam, qz
charitas nō inflat: nō qrūt apparere, qz charitas nō
est ambitiosa: nō ordināt oīa ad seipsoa tanqz ad fi-
nem, qz nō qrit q sua sunt. Est em charitas qdam di-
lectio q fundat sup coīcatiōe eterne btitudinis. De-
us hō est ipsa btitudo, q charitas qrit deū tanqz vl-
timū finē, z nō q sua sunt, h est q hoīs sunt. Nō puo-
cant ad irā, qz charitas nō irritat: nō ptractant qlt
possint malū pficere, qz charitas non cogitat malū:
non sunt malitiosi vt ex malitia peccent, qz charitas
nō gaudet sup inīqtate, qd ppiū est maloz q letā-
tur cū malefecerit, z exultat in reb⁹ pessimis. Prou.
2. Lōgaudet primo q in vitate ambulat, sicut scri-
bit in. 3. Canonica. Johā. Gaudis sum valde veniē-
tib⁹ frīb⁹ z testimoniū phibentib⁹ vitati tue, sicut
tu in vitate ambulas. Maiorē horū nō habeo grāz,
q vt filios meos audia in vitate ambulātes. s. p vi-
am fidei z mox. Lōgaudet q primo, qz charitas cō-
gaudet vitati: primi infirmitates sufferunt, qz cha-
ritas oīa suffert: oīa credūt diuinit⁹ tradita, oīa spe-
rant a deo pmissa, longanimit expectant pmissa, qz
charitas oīa credit, oīa spat, oīa sustinet. Hec cha-
ritas optime a pctis pseruat, qz ipsa charitas nunqz
excidit. Igit nō oportet statū relinqre a deo vl⁹ hoī-
bus legitime institutū vt pctm euitet. serua charita-
tē, z salu⁹ eris, cuius exercitium etsi omnes fideles
cōcernit z decet, tamē religiosi veri eidem maiorem
curam impendunt.

Illustratum .viij.

C Prescripti ac eis siles errores ortum hnt ab indo-
ctis ac instabilibus, vt patet. 2. Pet. vlt. Indoctos
voco nedum illos qui scpturas nō legerunt, sed etiā
illos q legerunt, z sensum spūs sancti scdm dicta vel
scpta sanctorū et vniuersalis ecclie non acceperunt,
qles sunt heretici. Nōnulli nihilo min⁹ oīno idocti,
q vel nō oīno vel paz sacra doctrinā legerūt, sed vl⁹
ab aliō heresiarcha imbuti, vl⁹ ppo īgenio seducti,
docē ceteros nitunt, errantes, z in errore mittetes.